

САМОСТІЙНА РОБОТА ДО ТЕМИ 3 «ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

Мета самостійної роботи: поглибити розуміння етичної відповідальності професійного бухгалтера за формування, представлення та використання облікової інформації; сформувати вміння визначати етичні межі професійного судження, оцінювати ситуації, пов'язані з конфіденційністю та використанням професійної інформації, а також обґрунтовувати належну поведінку бухгалтера під час інформаційної взаємодії з різними користувачами.

ЗАВДАННЯ 1. ЯКІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ЕТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БУХГАЛТЕРА

Розглянте ситуацію.

ТОВ «Прайм» готує річну фінансову звітність. Підприємство одночасно проводить переговори з банком щодо отримання довгострокового кредиту та з потенційним інвестором щодо залучення додаткового капіталу.

Наприкінці звітного року фінансовий директор звертається до головного бухгалтера з декількома пропозиціями:

– не виправляти до завершення переговорів із банком виявлену помилку, виправлення якої погіршить окремі фінансові показники;

– використати допустимий метод облікової оцінки, який забезпечить найбільш сприятливий для підприємства фінансовий результат, не аналізуючи достатньою мірою обґрунтованість припущень;

– надати потенційному інвестору лише ті показники, які демонструють позитивну динаміку діяльності підприємства, не звертаючи його увагу на суттєві негативні зміни;

– прискорити підготовку інформації для банку, відмовившись від додаткової перевірки окремих показників, оскільки строк подання документів закінчується наступного дня.

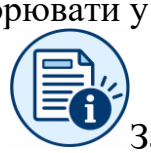
Необхідно: проаналізувати кожну ситуацію з позиції етичної відповідальності професійного бухгалтера за якість і достовірність інформації та визначити належний спосіб його професійної поведінки.

Результати оформіть у таблиці.

Професійна ситуація	У чому полягає етична проблема?	Які характеристики інформації можуть бути поставлені під загрозу?	Якою має бути професійна поведінка бухгалтера?
Відкладення виправлення виявленої помилки			
Вибір найбільш сприятливої облікової оцінки без належного обґрунтування			
Вибіркове представлення інформації потенційному інвестору			
Відмова від додаткової перевірки показників через обмежені строки			

Пояснення до виконання. Необхідно оцінити не лише формальну правильність окремих показників, а й те, чи забезпечує сформована та представлена інформація належне розуміння фінансового стану і результатів діяльності підприємства її користувачами. Зверніть увагу на те, що інформація може бути формально правильною за окремими показниками, але спосіб її відбору, представлення або замовчування суттєвих обставин може створювати у користувача оманливе уявлення.

За результатами виконання завдання **сформулюйте висновок** (3-5 речень): Чому етична відповідальність бухгалтера за облікову інформацію не обмежується технічною правильністю її формування?

ЗАВДАННЯ 2.
ЕТИЧНІ МЕЖІ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРА

Розгляньте ситуацію.

ТОВ «Форвард» здійснює підготовку річної фінансової звітності. Під час її складання головному бухгалтеру необхідно застосувати професійне судження щодо декількох облікових питань.

За окремими об’єктами можливі різні обґрунтовані оцінки, а кінцеві показники залежать від використаних припущень. Керівництво підприємства зацікавлене у демонстрації максимально можливого прибутку, оскільки від його величини залежать виконання умов кредитного договору та розмір винагороди управлінського персоналу.

Фінансовий директор наголошує, що бухгалтер може обрати будь-який із допустимих підходів, тому пропонує використовувати ті припущення та оцінки, які забезпечать найкращий фінансовий результат.

Необхідно:

1. Поясніть, чому наявність професійного судження не означає необмеженої свободи вибору бухгалтера.
2. Визначте, які обставини можуть впливати на об’єктивність професійного судження в наведеній ситуації.
3. Поясніть, чим обґрунтоване професійне судження відрізняється від використання допустимого облікового підходу виключно для досягнення бажаного фінансового результату.
4. Визначте, яку інформацію та докази повинен урахувати бухгалтер під час обґрунтування облікової оцінки.
5. Запропонуйте професійне рішення головного бухгалтера та обґрунтуйте його.

Результати аналізу оформіть у таблиці.

Питання для оцінювання	Результат аналізу
Професійне судження, яке необхідно сформувати	
Факти та обставини, які необхідно врахувати	
Інтереси осіб, здатні впливати на рішення	
Ризик упередженості професійного судження	
Необхідна інформація та обґрунтування	
Належне професійне рішення	

Пояснення до виконання. Необхідно виходити з того, що професійне судження є складовою професійної діяльності бухгалтера, але воно повинно ґрунтуватися на фактах, належній інформації та відповідних

професійних вимогах. Сам факт існування декількох допустимих підходів не означає, що бухгалтер може обирати один із них виключно залежно від бажаного фінансового результату.

Після заповнення таблиці **сформулюйте висновок** (3-5 речень): Де проходить межа між правом бухгалтера на професійне судження та етично неприйнятним маніпулюванням обліковими показниками?

ЗАВДАННЯ 3.
КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Розгляньте ситуацію.

Головний бухгалтер ТОВ «Орієнтир» у процесі професійної діяльності отримав інформацію про заплановане придбання підприємством іншої компанії. Інформація ще не оприлюднена та відома лише обмеженому колу працівників.

Під час неформальної зустрічі знайомий бухгалтера, який планує інвестувати кошти, запитує його про перспективи підприємства. Водночас представник одного з постачальників пропонує бухгалтеру вигідніші особисті умови придбання товарів в обмін на інформацію про майбутні плани підприємства.

Через декілька днів бухгалтер отримує офіційний запит від уповноваженого органу щодо надання частини інформації, якою він володіє.

Необхідно: визначити, як повинен діяти професійний бухгалтер у кожній із наведених ситуацій.

Результати оформіть у таблиці.

Ситуація	Чи може бути надана або використана інформація?	Етичне обґрунтування	Належні дії бухгалтера
Запит знайомого щодо перспектив підприємства			
Пропозиція постачальника надати особисту вигоду в обмін на інформацію			
Офіційний запит уповноваженого органу			

Пояснення до виконання. Під час аналізу необхідно розмежовувати неправомірне розголошення або використання конфіденційної інформації та випадки, коли її розкриття може бути передбачене законодавчими, нормативними або професійними вимогами. Окремо оцініть можливість використання професійної інформації для отримання особистої вигоди або вигоди для третіх осіб.

За результатами виконання завдання **сформулюйте висновок** (3-5 речень): Чому принцип конфіденційності охоплює не лише нерозголошення інформації, а й відповідальність за спосіб її використання?

ЗАВДАННЯ 4.
ЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОФЕСІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЇЇ КОРИСТУВАЧІВ

Розгляньте ситуацію.

Фінансовий директор ТОВ «Статус» звернувся до головного бухгалтера з проханням підготувати інформацію для трьох користувачів:

– власникам підприємства необхідно пояснити причини суттєвого погіршення окремих фінансових показників;

– банк запитує інформацію для оцінювання можливості продовження кредитної лінії;

– керівник структурного підрозділу просить надати професійну консультацію щодо економічних наслідків запланованої господарської операції.

Керівництво зацікавлене в тому, щоб інформація для власників і банку була представлена «максимально позитивно». Під час консультування керівника підрозділу бухгалтер також виявляє, що частини необхідної інформації недостатньо для однозначного професійного висновку.

Необхідно:

1. Визначте, які етичні вимоги повинен враховувати бухгалтер під час підготовки інформації для кожного користувача.

2. Поясніть, чи може відрізнятися обсяг і форма інформації, що надається різним користувачам.

3. Визначте межу між адаптацією інформації до потреб конкретного користувача та її маніпулятивним представленням.

4. Поясніть, як повинен діяти бухгалтер, якщо наявної інформації недостатньо для обґрунтованої професійної консультації.

5. Запропонуйте належний порядок професійної комунікації з кожним із користувачів.

Результати оформіть у таблиці.

Користувач інформації	Інформаційна потреба	Етичні ризики	Належний спосіб представлення інформації / консультування
Власники			
Банк			
Керівник структурного підрозділу			

Пояснення до виконання. Відмінність інформаційних потреб користувачів може зумовлювати різний обсяг, форму та рівень деталізації інформації. Водночас адаптація інформації до потреб конкретного користувача не повинна призводити до викривлення її змісту, приховування суттєвих обставин або формування оманливого уявлення. Під час професійного консультування бухгалтер повинен також чітко розмежовувати факти, професійні судження, припущення та обмеження наявної інформації.

Після виконання завдання **сформулюйте висновок** (3-5 речень): Яку відповідальність несе професійний бухгалтер за те, як користувач може сприйняти та використати надану йому професійну інформацію?

Питання для поглибленого вивчення

1. Чи може облікова інформація бути формально правильною, але водночас вводити її користувачів в оману? Наведіть приклад.

2. Які чинники можуть створювати упередженість під час застосування бухгалтером професійного судження?

3. Чому наявність декількох допустимих облікових підходів не означає необмеженої свободи бухгалтера у виборі найбільш вигідного для підприємства варіанта?

4. За яких обставин професійна інформація може бути розкрита без порушення принципу конфіденційності?

5. Чим адаптація інформації до потреб конкретного користувача відрізняється від маніпулювання способом її представлення?

6. Як повинен діяти професійний бухгалтер, якщо від нього вимагають надати консультацію за відсутності достатньої інформації для обґрунтованого висновку?